

POL-30 Luukkonen Joonas(UM)

05.07.2017

PYYDETÄÄN VAITELIAISUUTTA
Vaiteliaisuuspyyntö, kunnes asiasta
neuvoston päätös.
Neuvoston päätös asiasta tehty 25.7.,
vaiteliaisuuspyyntö päättynyt 26.7.

Asia

**EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/EU:n sotilaallinen kriisinhallinta-
operaatio EUNAVFOR MED operaatio Sophia; mandaatin jatkaminen ja
muuttaminen**

Kokous

U/E/UTP-tunnus

UTP 8/2015 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU:n Välimerellä toimivan ihmissalakuljetuksen vastaisen sotilaallisen kriisinhallintaoperaation (EUNAVFOR MED operaatio Sophia) toinen vuoden mittainen mandaatti on päättymässä 27.7.2017.

Mandaatin jatko on parhaillaan neuvoston käsiteltävänä osana EU:n Libyan operaatioiden kokonaisvaltaista strategista katsausta. Operaation mandaattia esitetään jatkettavaksi vuoden 2018 loppuun saakka. Operaation tehtävät säilyvät ennallaan, mutta ehdotuksen mukaan merelliseen turvallisuuteen ja Libyan rannikkovartioston koulutukseen liittyvien tehtävien toimeenpanoa tehostetaan mm. tiivistämällä tiedonvaihtoa EU:n oikeus- ja sisäasioiden toimijoiden ja Libyan viranomaisten kanssa.

Neuvoston tarkoitus on tehdä päätös uudesta mandaatista viimeistään nykymandaatin päättymiseen eli 27.7.2017 mennessä.

Suomen kanta

Suomi tukee operaation mandaatin jatkamista esitetyllä tavalla. Operaation tehtävät on perusteltua säilyttää ennallaan mutta niiden toimeenpanon tehostaminen mm. tiedonvaihtoa tiivistämällä on tervetullutta.

Operaation mandaattiin vuosi sitten lisättyjen tukitoimien, Libyan rannikkovartioston koulutuksen ja Libyan vastaisen asevientikiellon valvonnan, toimeenpanosta on saatu ensimmäisiä tuloksia.

Esitetty rannikkovartioston toiminnan seurannan tehostaminen tukee koulutustoimien tuloksellisuuden arviointia ja auttaa tarvittavien lisätoimien määrittelemisessä. Tavoitteena on koulutuksen tulosten kestävyys ja Libyan omistajuuden vahvistaminen.

Operaation tiedonkeruutoiminnan laajentaminen ihmisten ja aseiden salakuljetuksen ohella myös muuhun salakuljetustoimintaan ja tiedonvaihdon tiivistäminen muiden EU-toimijoiden kanssa vahvistaa merellistä turvallisuutta keskisellä Välimerellä ja tukee mm. EU:n terrorismin vastaisia toimia alueella.

Libyan kapasiteetin rakentaminen on edellytys operaation tavoitellun lopputuloksen saavuttamiselle: tilanteelle, jossa Libya ja alueen muut valtiot kykenevät itse kontrolloimaan ihmissalakuljetusta alueellaan. Koulutusyhteistyö toimii myös luottamusta rakentavana toimena Libyan suuntaan ja pohjustaa osaltaan tavoitetta operaation etenemisestä toimimaan Libyan aluevesillä.

Operaation päätehtävänä säilyy ihmissalakuljetusverkostojen liiketoimintamallin häirintä ja operaation eteneminen alkuperäisen mandaattinsa toimeenpanossa on jatkossakin tärkeä prioriteetti. Operaation siirtymistä seuraaviin vaiheisiin tulee pyrkiä edistämään kaikissa poliittisen tason kontakteissa Libyan kanssa.

Pääasiallinen sisältö

Toukokuussa 2015 perustetun ja heinäkuussa 2015 käynnistetyn EUNAVFOR MED Sophia -operaation tavoitteena on Välimeren keskisen osan ihmissalakuljetus- ja ihmiskauppaverkostojen liiketoimintamallin häiritseminen ja Eurooppaan suuntautuvan laittoman maahanmuuton vähentäminen sitä kautta. Tavoitteeseen pyritään salakuljettajien alusten systemaattisen tunnistamisen, haltuunoton ja käytöstä poistamisen avulla. Operaation tavoiteltu lopputulos on tilanne, jossa ihmissalakuljetuksen ja -kaupan volyymi on laskenut tasolle, jossa se on alueen rannikkovaltioiden viranomaisten kontrolloitavissa.

Vaiheittain etenevä operaatio toimii tällä hetkellä kansainvälisillä vesillä Libyan edustalla ja suorittaa siellä alustarkastuksia sovellettavan kansainvälisen oikeuden ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2240 (2015) asettamissa rajoissa. Tähän operaation ns. 2 (a) -vaiheeseen siirryttiin lokakuussa 2015. Eteneminen operaation seuraaviin vaiheisiin, toimintaan Libyan aluevesillä ja maaperällä, on tarvittavan oikeusperustan puuttuessa ollut tähän asti mahdotonta.

Operaation mandaattia jatkettiin ulkoasiainneuvoston 20.6.2016 tekemällä päätöksellä vuodelle 27.7.2017 saakka. Samalla mandaattia laajennettiin kattamaan kaksi uutta tukitehtävää: Libyan rannikkovartioston ja laivaston kouluttaminen ja YK:n Libyan vastaisen asevientikiellon valvonta. Koulutus- ja asevalvontatoimien toimeenpano käynnistyi syksyllä 2016.

Operaation jatkoa koskevat keskustelut ovat parhaillaan käynnissä EU:n neuvostossa. Jäsenmaiden kesken vallitsee laaja yhteisymmärrys operaation mandaatin jatkamisesta esitetysti vuoden 2018 saakka. Operaation tehtävät on tarkoitus säilyttää ennallaan, mutta ehdotuksen mukaan merelliseen turvallisuuteen ja Libyan rannikkovartioston koulutukseen liittyvien tehtävien toimeenpanoa tehostetaan tiivistämällä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa Libyan viranomaisten ja EU:n oikeus- ja sisäasioiden toimijoiden kanssa.

Käytännössä tiedonvaihtoa on tarkoitus vahvistaa erityisesti Frontexin ja sen koordinoimien operaatioiden sekä Europolin ja Eurojustin kanssa. Koordinaatiota muiden EU-toimijoiden, ml. EU-delegaatioiden ja niiden terrorismin vastaisten asiantuntijoiden, Sahelin alueen kriisinhallintaoperaatioiden, komission Seahorse-ohjelman ja jäsenmaiden kansallisten tukitoimien kanssa pyritään samoin edelleen tehostamaan.

Libyan rannikkovartioston toiminnan seurannan vahvistamisessa tavoitteena on saada nykyistä tarkempi kuva operaation antaman koulutuksen tuloksista ja tukea näin tarvittavien jatkotoimien määrittelyä. Seuranta on tarkoitus kehittää yhdessä muiden Libyan kansallisen kapasiteetin kehittämistä tukevien EU- ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Pääpaino operaation työssä on jatkossakin operaation alkuperäisen mandaatin toimeenpanolla. Operaation etenemistä seuraaviin vaiheisiin pyritään edistämään kontakteissa Libyan yhtenäishallituksen edustajien kanssa. Libyan rannikkovartioston ja laivaston kouluttamisessa tavoitteena on osaltaan myös Libyan sitouttaminen ihmissalakuljetuksen vastaiseen toimintaan. Koulutusyhteistyöllä pohjustetaan myös operaation etenemistä toimimaan Libyan aluevesillä ja viime kädessä maaperällä.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Leena Pylvänäinen / UM, leena.pylvanainen@formin.fi, p. 0295 351 323

Matti Kemppilä / PLM, matti.kemppila@defmin.fi, p. 0295 140 317

EUTORI-tunnus

EU/2017/1168

Liitteet

Viite

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
